

Jahl, Jakub

Q přijíždí na bílém koni: konspirační teorie u mormonů, aneb, Proč 16 milionové americké náboženství inklinuje ke QAnonu?

Religio. 2022, vol. 30, iss. 2, pp. [157]-183

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/Rel2022-2-4>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.77095>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20221221

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Q přijíždí na bílém koni: Konspirační teorie u mormonů aneb proč 16 milionové americké náboženství inklinuje ke QAnonu?

JAKUB JAHL

Tento text pojednává o konspiračismu mormonů čili víře v konspirace u členů mormonského náboženství.¹ Bude se však většinu času zabývat extrémistickými neo-fundamentalistickými jevy v této víře, což je při čtení nutné mít na paměti. Mormoni jsou křesťanská odnož z 19. století, která vznikla v USA a kromě Bible užívá také několik dalších spisů, mezi nimi zvláště *Knihu Mormonovu*, která popisuje fiktivní události ve starověké Americe. Dosavadní akademické práce se soustředí na historické spojitosti vzniku mormonismu a proti-zednářské hysterie, popřípadě poukazují na silně konspirační představy v *Knize Mormonově* či vystoupeních mormonských apoštolů a proroků. V této práci se pokusím veškerá tato témata shrnout, ale také přidat svou interpretaci, proč v současné éře dochází k zviditelnění mormonské konspirační scény a její patologizaci v podobě násilného povstání Trumpových příznivců u Kapitulu Spojených států amerických. Za příčinu považují oslabení konspiračního narativu v mormonské církvi po smrti proroka Ezra Taft Bensona v roce 1994. Zmíním několik významných bodů, kterými se konspirační neo-funda-

1 Tato práce zkoumá mormonské náboženství, v jehož rámci existuje více různých proudů a organizací. Tou největší a tradičně nejznámější, která založila Salt Lake City, je Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů. O této církvi budu v textu hovořit jako o mormonské církvi. Je však třeba mít na paměti, že církvi vztahujících se k mormonismu a mormonské tradici je vícero, ačkoliv tvoří nízká procenta celkového počtu mormonů. U důležitých zmínek o mormonské církvi bude vyznačeno, že jde o výše zmíněnou mainstreamovou církev (například zkratkou LDS, čili Latter-Day Saints).

mentalistické² hnutí projevilo v mormonismu 21. století a díky kterým došlo ke vzniku mormonského QAnonu.

Kapitán Moroni ve Washingtonu

Při násilném vniknutí do budovy amerického Kapitolu 6. ledna 2021 byl zadržen i Nathan Wayne Entrekin,³ který byl následně zpolarizován americkými médii jako muž v kostýmu Kapitána Moroniho, vojevůdcovské postavy z mormonské mytologie.⁴ Moroni je považován za vojenského hrdinu, který ozbrojeným povstáním v roce 76 př. n. l. zachránil demokracii ve starověké Americe.⁵ Ačkoliv zpráva o novodobém Moronim v médiích vyvolala primárně pobavení, poukázala na skrytou stránku mormonského náboženství, která díky snaze a úsilí největší mormonské církve (zkráceně zvané LDS, čili Latter-day Saints)⁶ byla zatlačena do undergroundu. Tou skrytou stránkou jsou konspirační rysy mormonského náboženství, které ho doprovází od samotného počátku.

Vztah náboženství a státu v americkém prostředí zcela zapadá do příběhu tohoto mormona. Mormonismus je přes své odlišnosti v nauce typickou ukázkou amerického svatého experimentu, jak popisuje Miloš Mrázek ve svém článku o vývoji americké religiozity.⁷ Před americkou revolucí (považovanou tehdejšími lidmi za náboženskou událost) existovalo takových experimentálních teokracií mnoho. Většina z nich byla včleněna do demokratického systému po vzniku Spojených států amerických. Smithův mormonismus představoval návrat stejných idejí, avšak podložených náboženským textem – *Knihou Mormonovou*.

První Sion byl mormonským prorokem lokalizován ve státě Missouri, tedy uvnitř USA.⁸ Mormoni se na dané místo začali shromažďovat, ale

2 Za tradiční fundamentalismus považují polygamní uskupení s vrcholem v FLDS. Za neo-fundamentalismus považují monogamní hnutí uvnitř i vně LDS církve, které se zabývá prepperstvím a praxí osobních zjevení (reálných návštěv Ježíše Krista).

3 Zajímavým zdrojem informací o Nathanu Wayne Entrekinovi je web *Americký gulag* [online]: <<https://americangulag.org/nathan-wayne-entrekin/>>, [7. 9. 2022].

4 Tad Walch, „Captain Moroni capitol insurrection participant arrested by FBI“, *Deseret News*, 16. 7. 2021 [7. 9. 2022].

5 Je nutné zmínit, že neexistují přesvědčivé archeologické důkazy o existenci takové postavy, a proto je považována čistě za fikční.

6 Budu v tomto článku užívat mezinárodní anglické zkratky LDS namísto české zkratky SPD (Svatí Posledních dnů) kvůli možné záměně se stejnojmennou politickou stranou. Stejně tak nebudu užívat značně komplikované a nepraktické zkratky CJKSPD (Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů), která se v případě mormonské církve v českém prostředí používá. Zkratka LDS také lépe reflektuje další zkratky jiných uskupení, například FLDS a RLDS.

7 Miloš Mrázek, „Americký svatý experiment“, *Dingir* 2006/2, 44.

8 Rozsáhle o mormonech v Missourii píše Thomas Morris Spencer, *The Missouri Mormon experience*, Columbia, MO: University of Missouri Press 2010.

tento pokus o vytvoření nové teokracie selhal. Tradiční křesťanské komunity nedovolily rozvoj mormonské teokracie ani v Ohiu, ani v Missouri, a nakonec ani v Illinois. Po smrti Smithe se mormoni pod vedením Brigham Younga vydali na dlouhou cestu do domorodého teritoria, kde u solného jezera založili město Salt Lake City.⁹ Utah byl původně pojmenován Deseret a fungoval skoro padesát let jako náboženská teokracie za hranicemi Spojených států amerických.

I mormonismus se však nakonec musel integrovat do americké společnosti. Vyžadovalo to zřeknutí se polygamie a několika dalších praktik, které LDS církev od počátku 20. století neuznává. V důsledku toho se během celého století objevovaly skupiny, které žádaly návrat k původním tradicím a mormonismu pod vedením Smithe a Younga. Tento směr se nazývá mormonský fundamentalismus a byl v průběhu celého století charakterizován zejména bojem o polygamii.¹⁰ Teprve s příchodem nového tisíciletí se objevuje nový typ fundamentalismu, který v této práci nazývám neo-fundamentalismem. Pokusím se prokázat, že konspirační tendence v současné mormonské kultuře jsou projevem tohoto neo-fundamentalismu. Jeho kořeny začínají, podobně jako u jiných náboženských fundamentalismů, v doslovném výkladu svatého písma, v tomto případě *Knihy Mormonovy*.

Tajná spolčení v *Knize Mormonově*

Není příliš složité poukázat na to, že současná inklinace ke konspiračním teoriím vychází z mormonské nauky o tajných spolčeních.¹¹ Ta zcela explicitně figurují ve fikčních dějinách *Knihy Mormonovy*, jedné ze svatých knih mormonismu. Podle učení mormonského zakladatele, Josepha Smithe, byl první tajný spolek založen biblickým Kainem ve spojení se Satanem¹² a zánik několika (fikčních) amerických civilizací je přisuzováno právě tajným spolčením. Jedním z příkladů je text, který se nachází v *Knize Eter* (jedné z částí *Knihy Mormonovy*). Vypravuje o králi z fikč-

9 Podrobnou knihu o všech mormonských pokusech vybudovat Sion napsal Thomas Carter, *Building Zion: The Material World of Mormon Settlement*, Minneapolis, MN: University of Minnesota Press 2015.

10 Michael D. Quinn, „Plural Marriage and Mormon Fundamentalism“, *Dialogue: A Journal of Mormon Thought* 31/2, 1998, 1-68.

11 Termín *Tajná spolčení* – v originále Secret combinations jako jedno z hesel náboženského slovníku mormonů s některými citacemi z *Knihy Mormonovy*: Secret Combinations, Church of Jesus Christ of Latter Day Saints.

12 *Knihy Mormonovy*, *Mojžíš 5:51*, Církev Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů.

ního národa Jareditů,¹³ který ztratil moc nad královstvím, ale pomocí plánu své dcery moc získá zpět.

„Nyní, dcera Jaredova (řekla): ...Hle, není v něm zpráva o oněch za stara, kteří svými tajnými plány získávali království a velikou slávu?... A Akiš jim předal přísahy, které byly dány těmi za stara, kteří také usilovali o moc, a které byly předávány již od Kaina, který byl vražedníkem od počátku. A byly zachovávány mocí dábla, aby předával tyto přísahy lidem, aby je udržoval v temnotě, aby pomáhal takovým, kteří usilují o moc, aby získali moc a aby vraždili a plenili a lhali a páchali všelikou zlovolnost a smilstva.... A stalo se, že vytvořili tajné spolčení, stejně jako ti za stara; kteréžto spolčení je v očích Božích ze všeho nejohavnější a nejzlovolnější. Neboť Pán nepracuje v tajných spolčeních... A nyní já, Moroni, nepopisuji způsob jejich přísah a spolčení... a kterýkoli národ bude podporovatí taková tajná spolčení, aby dosáhl moci a zisku, až se ona národem rozšíří, vizte, bude zničen....” (Ěter, kapitola 8)

V tomto textu je zřetelně vidět několik paradigmat mormonského konspiračního narativu:

1. Tajná spolčení jsou výtvořem Satana, který je předal Kainovi, odkud se šíří až do moderních dob.
2. Tajná spolčení vznikají, aby svrhla oficiální vlády a nastolila svou vlastní vládu.
3. Tajná spolčení užívají přísahy.
4. Tajná spolčení mohou způsobit zánik amerického národa.

Dalším příkladem tajných spolčení je text, který se okolo přelomu našeho letopočtu odehrává ve fikčním národě Nefitů.¹⁴ *Knihla Mormonova* tehdejší dobu popisuje jako předobraz americké demokracie. Nefité mají proto vládu, složenou z volených soudců a správců (americkou proto-demokracii). Mormonská mytologie těmito příběhy navozuje dojem, že předpovídá založení Spojených států amerických a sepsání americké ústavy. Joseph Smith vytvořil fikční historii amerického kontinentu, kde Bůh označil tuto zemi za zaslíbenou. V pozdějším učení Smithe se v USA nacházela zahrada Eden, a také se tam měl nacházet mileniální Sion, předpovězený Bibli. Každým proroctvím o americkém národě v *Knize Mormonově* Smith působil na nacionální city svých následovníků.

Ve fikčním příběhu se jeden z neúspěšných kandidátů na správce celé země (prezidenta) rozhodne pomocí tajného spolčení zavraždit své proti-

13 Mormonská apologeti tvrdí, že se jedná o Olméky: Simon Southerton, *Losing a Lost Tribe: Native Americans, DNA, and the Mormon Church*, Salt Lake City, UT: Signature Books 2004, 83, 168, 191.

14 Podle mormonských apologetů jde o mayskou kulturu: Simon Southerton, *Losing a Lost Tribe: Native Americans, DNA, and the Mormon Church*, Salt Lake City, UT: Signature Books 2004, 83, 168, 191.

kandidáty, aby získal soudcovskou stolicí. O něco později se dle textu odehrává tento děj:

„Ale vizte, Kiškumen, který zavraždil Pahorana, ve skrytu čekal na to, aby zničil i Helamana; a byl podporován svou tlupou, která vstoupila do smlouvy, že se o jeho zlovolnosti nikdo nedozví. Neboť byl jistý Gadianton, který byl nesmírně dovedný... prováděti tajně dílo vraždění a loupení... A stalo se, že když vyšel k soudcovské stolici, aby zničil Helamana, vizte, jeden ze služebníků Helamanových, byl venku v noci a získal v přestrojení znalost o oněch plánech, jež tato tlupa učinila... dal mu znamení... (a ten) seznal... že záměrem všech těch, kteří náležejí k jeho tlupě, je vražditi a loupiti a získati moc (a toto byl jejich tajný plán a jejich spolčení)... A vizte, na konci této knihy uvidíte, že tomuto Gadiantonovi se podařilo přivoditi pád, ano, téměř naprosté zničení lidu Nefiova.” (Helaman, kapitola 2)

V pasáži opět figuruje několik znaků:

1. Tajná spolčení vznikají, aby svrhla oficiální vlády a nastolila svou vlastní vládu.
2. Tajná spolčení mají svá tajná znamení.
3. Tajná spolčení zničila již dříve americkou civilizaci.

Podle *Knihy Mormonovy* přináší činnost tajných společností nejen rozvrat a postupný zánik demokratických ideálů, ale také prokletí Boží nad tím národem. Bůh neochraňuje národy, v nichž se moci chopila tato spolčení. Příkladem může být pasáž z knihy Helaman:

„A lid se opět rozšířil po celé tváři země a na tváři země počala opět býti nesmírně veliká zlovolnost a Het se opět počal chápati starodávných tajných plánů, aby zničil svého otce. A stalo se, že sesadil svého otce z trůnu, neboť ho zabil svým vlastním mečem; a vládl na jeho místě. Opět přišli do země proroci a volali je k pokání – že musejí připravovati cestu Páně, jinak má na tvář země přijíti prokletí; ano, dokonce má býti veliký hlad, při kterém mají býti zničeni, nebudou-li činiti pokání.” (Helaman, kapitola 2)

Rejstřík v *Knize Mormonově* k tajným spolčením uvádí:¹⁵ „Otec lži podněcuje děti lidské k *tajným spolčením*” (2. Nefi 9:9), „Soudy Boží přišly na tyto činitele *tajných spolčení*” (Alma 37:30), „Satan vložil do srdce lidí, aby vytvářely *tajné přísahy a smlouvy*” (Helaman 6:21-31), „Národy, které podporují *tajná spolčení*, budou zničeny” (Eter 8:22-23). Podobný názor najdeme i v jiné mormonské svaté knize s názvem *Knihá Mojžíš* (jedná se o pseudoepigrafický text, který měl údajně předcházet první kapitole v knize Genesis): „Ode dnů Kainových bylo *tajné spolčení*” (Mojžíš 5:51). Motiv skrytého vraždění je přítomný ve většině zmínek o tajných

15 Rejstřík pojmů, *Tajná spolčení*, Církev Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů.

spolčeních v mormonských textech. Z uvedených příkladů je zřejmé, že konspirační myšlení je součástí mormonského náboženství.

Smith a zednáři

Kniha Mormonova byla poprvé vydána v březnu 1830. Představovala však mnohaletou usilovnou práci, do níž byl zapojen nejen Joseph Smith, ale pravděpodobně i další lidé. Kniha je produktem americké představivosti, u níž po sérii duchovních probuzení došlo k tendencím hledat nové náboženství.

Joseph Smith dokázal zkombinovat příběhy o původních obyvatelích s biblickými apokryfy, aby vytvořil příběhy *Knihy Mormonovy*. Při bližším pohledu však nalezneme i politické, společenské a náboženské odezvy Ameriky z první poloviny 19. století, jako například silné anti-zednářské postoje. Spojené státy během Smithova života zažívaly hysterii a paranoidní vlnu strachu z organizace Svobodných zednářů. Krátce před vydáním *Knihy Mormonovy* vydal například William Morgan své slavné dílo, ve kterém zveřejnil tehdy přísně tajené zasvěcovací obřady a tajná znamení zednářů.¹⁶ V roce 1826 (tedy čtyři roky před zveřejněním *Knihy Mormonovy*) Morgan záhadně zmizel, což vydatně podpořilo proti-zednářské nálady a dokonce založení řady anti-zednářských organizací.

Prezidentskou kampaň v roce 1828 silně zasáhlo téma zednářství a kandidáti museli popírat své spojení se svobodnými zednáři. Smith v této době píše *Knihu Mormonovu* a zapracovává konspirační představy o zednářích do jejího příběhu. Teprve o několik let později se seznamuje s vdovou po Williamu Morganovi. V roce 1838 se stává jeho první prokazatelnou polygammou (plurální) manželkou (Smith si později vzal dalších více než třicet žen). Taktéž se v zastoupení za Williama Morgana nechal pokřtít (křest za mrtvé).

Zájem o zednářství ho však paradoxně přivedl přímo do jeho nitra. Dle záznamů se Smith roku 1842 stává zednářem a zakládá jejich mormonskou odnož. Právě v této době dochází ke změně mormonské teologie a nauky (která byla zpětně upravována spolu s oficiálním zápisem církevní historie), a to pod vlivem nového zednářského narativu a zednářských obřadů.¹⁷ Hesla, tajné značky, znamení a stisky rukou, jež zednáři užívají, převedl Smith do křesťanského narativu a vytvořil tak mormonský obřad

16 William Morgan, „Illustrations of Masonry Index. Sacred Texts,“ [online], <<https://www.sacred-texts.com/mas/morgan/index.htm>>, 1827 [7. 9. 2022].

17 Merina Smith, „Nauvoo Secrets and the Rise of a Mormon Salvation Narrative, 1841-1842“, in: *Revelation, Resistance, and Mormon Polygamy: The Introduction and Implementation of the Principle, 1830-1853*, Logan, UT: Utah State University Press 2013, 58-101.

Obdarování,¹⁸ který se do dnešních dob praktikuje.¹⁹ Tajného obřadu užíval Smith především k tomu, aby mohl uzavírat polygamní manželství některých členů a udržet to v tajnosti.²⁰ Z několika tisíc obyvatel mormonského města Navoo vědělo o praktikování polygamie jen několik desítek členů, kteří byli zapojeni.

Rozkol mezi Smithem a zednáři však přišel záhy, jelikož Smith do obřadů zasvěcoval také ženy, což bylo podle tehdejších zednářských pravidel vyloučené.²¹ Joseph Smith navíc v roce 1844 ohlásil kandidaturu na prezidenta USA. Vedl náboženské hnutí s proti-zednářskou ideologií, pošval si proti sobě bratrstvo svobodných zednářů a zároveň před většinou svých členů tajil, že praktikuje zednářské obřady a polygamní manželství.²²

Následné uvěznění Josepha Smithe v roce 1844 a jeho zabití rozrušeným davem vyvolalo řadu konspiračních teorií o tom, že Smithe nechali zavraždit zednáři.²³ Zednářské obřady v mormonském hávu se však po jeho smrti staly základní praxí mormonské církve a jsou jí až do současnosti.

Když proroci věří konspiracím

Po smrti Josepha Smithe figurovala víra v konspirace v několika proslovech mormonských vůdců, ale teprve ve druhé polovině 20. století se mormonským vůdcem (prorokem) stal muž, který v tyto konspirační teorie pevně věřil. Ezra Taft Benson byl jedním z nejkontroverznějších vůdců mormonského hnutí. Pracoval více než osm let v administrativě prezidenta Eisenhowera, a to na Ministerstvu zemědělství. Právě tehdy se Benson seznámil s konspiračním uskupením Birch society, a začal spiknutí hledat

18 David John Buerger, „The Development of the Mormon Temple Endowment Ceremony“, *Dialogue: A Journal of Mormon Thought* 34/1-2, 2001, 75-122.

19 Peter Levenda, *The Secret Temple: Masons, Mysteries, and the Founding of America*, New York, NY: Continuum 2009.

20 Existuje však mnoho dalších praktik, které byly převzaty ze zednářství, k tématu mormonského kněžství například: Michael W. Homer, „‘Similarity of Priesthood in Masonry’: The Relationship between Freemasonry and Mormonism“, *Dialogue: A Journal of Mormon Thought* 37/3, 1994, 1-113.

21 Příčin sporů však mohlo být více. Více například Brady G. Winslow, „Irregularities in the Work of Nauvoo Lodge: Mormonism, Freemasonry, and Conflicting Interests on the Illinois Frontier“, *The John Whitmer Historical Association Journal* 34/2, 2014, 58-79.

22 Cheryl L. Bruno, „Keeping a Secret: Freemasonry, Polygamy, and the Nauvoo Relief Society, 1842-44“, *Journal of Mormon History* 39/4, 2013, 158-181.

23 Robert S. Wicks – Fred R. Foister, *Epilogue: Two Endings, Junius And Joseph: Presidential Politics and the Assassination of the First Mormon Prophet!*, Logan, UT: University of Utah Press 2005, 272-284.

i v politice.²⁴ Benson nebyl ve svém myšlení osamocen, neboť paranoidní styl charakterizuje významnou část poválečné americké politiky.²⁵ Nakonec i samotného prezidenta Eisenhowera označil za loutku Sovětského svazu, čímž si značně zneprátelil velkou část jeho stoupenců.²⁶ Bylo to však teprve po všech těchto událostech, co se Benson v roce 1985 dostal do pozice mormonského proroka.

Bensonovu církevní nauku lze charakterizovat jeho slavným citátem: „V Knize Mormonově není žádná ‚konspirační teorie‘. Je to konspirační fakt.“²⁷ V roce 1988 vystoupil před mormonskými členy s proslovem *Svědčím*, kde kromě jiného uvedl: „Tajná spolčení, která se snaží svrhnout svobodu všech krajin, národů a zemí, zvyšují svůj zlý vliv a kontrolu nad Amerikou a celým světem.“²⁸ Neméně slavné bylo i jeho již zmíněné obvinění proti Eisenhowerovi nebo Bensonův nepřátelský postoj vůči Martinu Lutheru Kingovi,²⁹ jehož taktéž veřejně označoval za součást komunistického spiknutí.³⁰

Bensonova změna v rétorice církve se velké části vedení nelíbilo.³¹ Když pak Benson v roce 1994 zemřel, vrátili jeho nástupci vše do starých pořádků a využívali konspirační motiv jen zřídka.³² Někteří členové však

-
- 24 Matthew Harris – Ezra Taft Benson, „Dwight D. Eisenhower and the Emergence of a Conspiracy Culture within the Mormon Church“, *The John Whitmer Historical Association Journal* 37/1, 2017, 51-82.
- 25 Více například Richard Hofstadter, *The Paranoid Style of American Politics*, New York, NY: Alfred Knopf 1964, ale také Robert Alan Goldberg, *Enemies Within: The Culture of Conspiracy in Modern America*, New Haven, CT: Yale University Press 2001.
- 26 Antikomunistické konspirační dílo proroka mormonské církve: Ezra Taft Benson, *The Internal Threat to the American Way of Life*, Talk Given at the Shrine Auditorium, Los Angeles, California, 11. 12. 1961, San Francisco, CA: Papamoa Press 2018.
- 27 Proslav Ezra Taft Benaona z roku 1972 s názvem Občanské standardy pravověrných Svätých: „It Is a Conspiracy Fact“ [online], <<https://youtu.be/8P9WgXdUHM>>, [7. 9. 2022].
- 28 Ezra Taft Benson, „I Testify“ [online], Církev Ježíše Krista Svätých Posledních Dnů<<https://www.churchofjesuschrist.org/study/general-conference/1988/10/i-testify?lang=eng>>, 1988, [19. 9. 2022].
- 29 Více o vztahu mormonské církve, konspirací a Afroameričanů viz například: Jakub Jahl, „Ohlas nesnadného vztahu mormonů k lidem černošského původu“ [online], *Náboženský infoservis – Dingir*, <<https://info.dingir.cz/2022/06/nesnadna-historie-vztahu-mormonu-k-lidem-cernosskeho-puvodu/>>, 8. 6. 2022, [7. 9. 2022].
- 30 Obsáhlou knihu o konspiračním vlivu Ezra Taft Benaona vydal v roce 2020 Matthew Harris: Matthew S. Harris, *Watchman on the Tower: Ezra Taft Benson and the Making of the Mormon Right*, Salt Lake City, UT: University of Utah Press 2020.
- 31 John Dehlin, „1350: Ezra Taft Benson and the making of the mormon right (Matt Harris)“, *Mormon Stories podcast* [online], <<https://mormonstories.org/podcast/ezra-taft-benson-and-the-making-of-the-mormon-right-matt-harris-part-1/>>, 6. 11. 2020, [7. 9. 2022].
- 32 Jedním z mála případů byl proslav Gordona B. Hinckleyho, který přirovnal islámské teroristické organizace k tajným spolčením: Gordon B. Hinckley, „The Times in Which

konspirační myšlení nezapomněli. Benson zemřel, ale jeho konspirační hnutí nezemřelo s ním. Hledalo cestu, kterou by se manifestovalo.

Rodí se neo-fundamentalismus

Konspirační narativ není jediným aspektem mormonského náboženství, který se církev snaží potlačit. V průběhu historie došlo k opuštění řady praktik ustanovených Smithem a považovaných za základ mormonské praxe i jeho přímým nástupcem Brighamem Youngem. Obecně se mormoni, usilující o návrat k těmto pořádkům, nazývají fundamentalisté.³³ Mezi praxe, ke kterým se fundamentalisté obvykle obracejí, patří polygamie (mnohoženství, výjimečně i mnohomužství), krevní msta (zabíjení nepřátel v retribuci za mormonské oběti), krevní vykoupení³⁴ (zabití hříšného mormona pro zajištění jeho spásy), ale také mnou zkoumané konspirační teorie a apokalyptické tendence. Od smrti Ezry Taft Bensona se tyto praxe začínají objevovat v neo-fundamentalistických komunitách, a to uvnitř církve, ale i mimo její rámec.

Až do počátku 21. století bylo běžné, že se mormonští fundamentalisté připojili k tzv. FLDS, neboli Fundamentalistické církvi Ježíše Krista Svatých Posledních dnů. Jednalo se o polygamní organizaci, která si budovala vlastní komunity v odlehlých oblastech Utahu a dalších (mormony obývaných) států jako Idaho a Arizona. Ve 20. století byla polygamie největším doktrinárním sporem mezi mormonskými tradicionalisty (zastávajícími LDS církví) a tradičními fundamentalisty (v čele s FLDS). Na konci devadesátých let, jen pár let po smrti Bensona, se chýlil ke konci i život FLDS proroka Rulona Jeffse. Ten svou církev přesvědčoval, že nezemře, ale bude omlazen Ježíšem Kristem při jeho Druhém příchodu. Když se tak nestalo, chopil se moci jeho syn Warren Jeffs. Ten začal prorokovat, že zimní olympiáda v Salt Lake City v roce 2001 skončí strašlivou katastrofou, při níž bude hlavní město mormonského státu Utah zničeno.³⁵ Warren proto přikázal všem svým členům, aby se s ním odstěhovali na odlehlé místo. Když se proroctví o zkáze nenaplnilo, vytvořil teokratickou dikta-

We Live“ [online], *Ensign*, <<https://www.churchofjesuschrist.org/study/general-conference/2001/10/the-times-in-which-we-live?lang=eng>>, listopad 2001, [7. 9. 2022].

33 John B. Bennion, „The History and Culture of Mormon Fundamentalism in the United States“, in: R. Gordon Shepherd – A. Gary Shepherd – Ryan T. Cragun (eds.), *The Palgrave Handbook of Global Mormonism*, Cham: Palgrave Macmillan 2020.

34 První akademické práce na téma krevního vykoupení pochází z roku 1886, tedy celé čtyři roky před zrušením polygamie. Kate Field, „Mormon Blood Atonement“, *The North American Review* 143/358, 1886, 262-267.

35 Jakub Jahl, „Buď milá, modli se a poslouchej: čtyřdílný seriál o mormonské polygamní skupině“ [online], *Náboženský infoserwis – Dingir*, <<https://info.dingir.cz/2022/07/22203/>>, 19. 7. 2022, [7. 9. 2022].

туру založenou na krevní mstě a krevním vykoupením. V roce 2006 byl Jeffs zatčen a v roce 2007 odsouzen za sexuální zneužívání dětí.

Tato událost decentralizovala mormonský fundamentalismus a dala do pohybu procesy, které vyústily v současnou inklinaci ke konspiračním teoriím a QAnonu. Ve stejné době, kdy se hroutí FLDS, vychází kniha mormonského spisovatele Denvera Snuffera s názvem *Druhý Utěšitel: Hovory s Pánem skrze závoj*.³⁶ V ní Snuffer tvrdí, že našel způsob, jakým lze v mormonském chrámu (a následně i mimo něj) získat zážitek s Bohem tváří v tvář. Snuffer založil své myšlenkové hnutí na fundamentalismu, ale nezahrnul tradiční součásti jako polygamii nebo krevní odplaty. Namísto toho zpochybnil církevní představitele a jejich prorockou roli, kterou naopak přisoudil každému jednotlivci. Snufferovo dílo je v tomto ohledu typickým obratem k subjektivismu a prožitkové spiritualitě, jak je ostatně v postmoderní religiozitě obvyklé.

Snufferovo hnutí získalo mezi neo-fundamentalisty na oblibě. Z některých příspěvků na *MormonLeaks* (stránce, která shromažďuje uniklé dokumenty o chodu mormonské církve) je evidentní, že LDS považuje Snuffera za důvod, proč mnozí mormoni odpadávají od víry (viz obr. 1). Ve skutečnosti však nejde o odpadnutí od mormonské víry, nýbrž o návrat k jejím fundamentům. Za rané církve v dobách Josepha Smithe byly obvyklé tzv. duchovní dary, obecně zvaná charismata. Jednalo se o osobní zjevení, glosolálie (čili mluvení jazyky), ale také užívání magických kamenů³⁷ a další jevy, které v dnešní mormonské církvi chybí. Snuffer tyto elementy vrátil do hry. Udělal z nich základní kámen individualizovaných prožitků, jež mormon může zažívat i v LDS chrámech. Snuffer sám byl praktikující mormon až do své exkomunikace v roce 2013 a podobně i jeho následovníci.³⁸

Jedním z učedníků Snuffera byl i John Pontius, který se v roce 2012 vydal knihu *Vize slávy*.³⁹ V ní sesbíral výroky mormonských představitelů

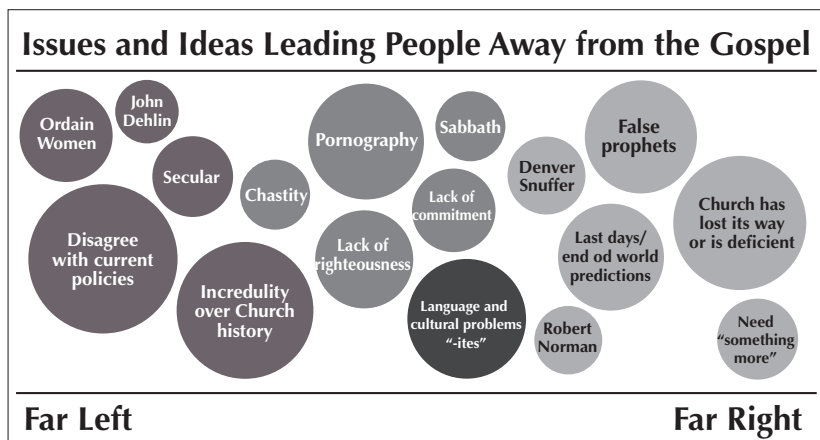
36 John Dehlin, „321-322: Denver Snuffer – a progressive, fundamentalist, non-polygamist mormon lawyer who claims to have seen Christ“ [online], *Mormon Stories podcast*, <<https://mormonstories.org/podcast/denver-snuffer-a-progressive-fundamentalist-non-polygamist-mormon-who-claims-to-have-seen-christ/>>, 12. 2. 2012, [7. 9. 2022].

37 Mezi nimi hrají významnou roli mormonský Urim a Thumim, vidoucí kameny (seer stones) a nižší typ vidoucích kamenů (peep stones).

38 Jana Riess, „8 questions for Denver Snuffer: Excommunicated Mormon explains growth of new movement“ [online], *Religion News Service*, <<https://religionnews.com/2016/01/26/8-questions-for-denver-snuffer-excommunicated-mormon-explains-growth-of-new-movement/>>, 26. 1. 2016, [7. 9. 2022].

39 John M. Pontius, *Visions of Glory: One Man's Astonishing Account of the Last Days*, Springville: Cedar Fort Publishing 2012.

o blížícím se konci světa a jak se na něj připravit.⁴⁰ Stal se tak duchovním představitelem mormonského prepperství. Prepeři jsou lidé, kteří se připravují na kolaps civilizace a obvykle si staví bunkry se zásobami potravin a paliva (někdy i munice). Prepperství má v mormonském náboženství dlouhou tradici a LDS církev i v současnosti doporučuje svým členům, aby si dělali zásoby (na týden, měsíc či rok). Někdy jsou prepperská témata dokonce součástí proslovů mormonského proroka. I proto nebyl možná Pontius nikdy exkomunikován z církve a zůstává jejím věrným členem.

Obr. 1: Přehled hlavních příčin odpadnutí od mormonského evangelia – interní materiál LDS církve⁴¹

Pontius byl tím, kdo v neo-fundamentalistickém hnutí přišel s konceptem *stanových měst*.⁴² Podle něj si měli pravověrní mormoni nakoupit velké rodinné stany, ve kterých by přežili apokalypsu na společném místě (symbolickém Sionu). Představa stanových měst vycházela ze starozákonního příběhu, kdy kmeny Izraele putovaly přes Sinajskou poušť, ale také

40 „Spencer’s visions of glory, Review of: John Pontius, Visions of Glory: One Man’s Astonishing Account of the Last Days“ [online], *FAIR*, <<https://www.fairlatter-daysaints.org/archive/publications/spencers-visions-of-glory>> 2012 [7. 9. 2022].

41 Kimberly Winston, „Mormon church challenges legality of leaked documents“ [online], *Religion News Service*, <<https://religionnews.com/2017/03/15/mormon-church-challenges-mormonleaks-legality/>>, 15. 3. 2017 [7. 9. 2022].

42 Jana Hill, *Tent cities: LDS folklore of the 2nd coming*, Tom Perry Special Collections, Provo, UT: BYU Library 2007.

podobného příběhu v *Knize Mormonově*⁴³ a některých výroků mormonských proroků.⁴⁴ Stanová městečka se v letech 2012-2022 stala významným náboženským fenoménem, který zasáhl široké spektrum neo-fundamentalistů⁴⁵ a je populární až do současnosti.

New age apokalypsa

Mormonismus se zrodil v mileniálním očekávání.⁴⁶ Svátí Posledních dnů, jak se mormoni oficiálně nazývají, mají být pravověrní boží služebníci v posledních dnech před apokalypsou. Joseph Smith s apokalyptickými tématy pracoval ve svých zjeveních, kde v podobě Ježíše Krista prorokuje o posledním pokolení lidstva.⁴⁷ Součástí varování před koncem světa byl i plán na záchranu spravedlivých. Smith za ultimátní místo spásy označil městečko Independence ve státě Missouri. Tam podle jeho slov měli Svátí přečkat zkázu světa a začít nový mileniální věk. Později v jednom ze svých zjevení označil rok 1890 za rok, kdy mělo dojít k návratu Božího syna.⁴⁸

Sion v Missouri však neměl dlouhého trvání. Guvernér tohoto státu proti mormonům vydal vyhlazovací dekret, který komukoliv umožňoval vyhnání (nebo zabití) mormonských členů a zabránění jejich majetku. Missouri se nakonec stalo sídlem RLDS,⁴⁹ která tam má ústředí dodnes. Smith zpočátku sliboval návrat do Independence, ale když byl v roce 1844 zabit, začali mnozí mormoni vyhlížet k prorokovanému datu. V roce 1890

-
- 43 Jde o stanové městečko zbudované Nefity před smrtí krále Benjamina v knize Mosiáš v *Knize Mormonově*. Prepeři však také často citují verše Alma 26: 5-8: Roger K. Young, „Tent cities in the last days?, Dreams and Visions of the Last Days” [online], Special Edition, <https://www.abysmal.com/LDS/Preparedness/why_tent_cities.pdf>, 2013 [7. 9. 2022]. Young je autorem významného prepperského LDS webu *Další hlas varování*. Viz Obr. 2.
- 44 Kevin Hinckley, „Take your tents and flee“ [online], *Ensign* 2012/7, Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů, <<https://www.churchofjesuschrist.org/study/ensign/2012/07/take-your-tents-and-flee?lang=eng>>, [7. 9. 2022].
- 45 Stanová městečka figurovala i v případě Daybella a Vallowové, viz: Justin Lum, „Lori Vallow’s husband emailed her in early 2019 about seven missions to accomplish together“, source says“ [online], *Fox 10 Phoenix*, <<https://www.fox10phoenix.com/news/lori-vallows-husband-emailed-her-in-early-2019-about-seven-missions-to-accomplish-together-source-says>>, 29. 2. 2020 [7. 9. 2022].
- 46 Grant R. Underwood, „Early Mormon Millenarianism: Another Look“, *Church History* 54/2, 1985, 215-229.
- 47 Richard Abanes, *One Nation Under Gods: A History of the Mormon Church*, New York, NY: Thunder’s Mouth Press 2003, 462.
- 48 Dan Erickson, „Joseph Smith’s 1891 Millennial Prophecy: The Quest for Apocalyptic Deliverance“, *Journal of Mormon History* 22/2, 1996, 1-34.
- 49 RLDS je zkratka, používaná pro Reorganizovanou církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů, dnes známou jako Kristovu komunitu. Jde o liberální odnož mormonského hnutí, založenou synem zesnulého Josepha Smitha.

se však žádný návrat Krista nekonal, a naopak došlo ke zdrcující porážce mormonů. Právě v tomto roce se totiž LDS církev (pod vedením tehdejšího proroka Wilforda Woodruffa) rozhodla zřeknout se polygamie. Znamenalo to sice integraci do Spojených států amerických, ale zároveň zřeknutí se významné mormonské nauky, která nepřestala existovat, ale přesunula se do mormonských fundamentalistických kruhů. Apokalyptické očekávání však mormonismus nikdy zcela neopustilo a po Bensonově úřadování v pozici proroka získalo nový směr. Ten se projevil nejen uvnitř tradičního fundamentalismu (za vlády Warrena Jeffse v FLDS), ale také v progresivním neo-fundamentalismu.

V roce 2014 se v Utahu objevila apokalyptická hlasatelka Julie Rowe.⁵⁰ Ovlivněná Snufferovým hnutím mluvila o zjeveních, která údajně získala při zážitku blízké smrti. Ve své knize *Čas je nyní* tvrdila, že se blíží katastrofa, jež zasáhne celý svět, včetně mormonského Utahu. Datum byl stanoven na léto 2015, kdy mělo dojít ke kombinaci astronomických jevů a významných náboženských svátků. Prepperské hnutí, zasažené již předtím Pontiusovou knihou, se začalo připravovat na blížící se konec. Ten však nepřišel a deziluze ve fundamentalistickém hnutí se obrátila dvěma směry. Prepeři se odvrátili od Rowe a začali formovat mnohem menší, často rodinné prepperské sekty. Julie Rowe se namísto toho obrátila k new age a začala jej šířit v mormonském prostředí.

Reinkarnace, regrese do minulých životů, energetické léčení, věštění budoucnosti, strážní andělé, astrální projekce, cestování časem a mnoho dalšího bylo kombinováno s mormonskou naukou a teologií. Pravou rukou Julie Rowe přitom od samého počátku byl muž jménem Chad Daybell. Byl to on, kdo jí vydal knihu s apokalyptickými předpověďmi.⁵¹ Vydal také Pontiusovu knihu a byl znám svými podcasty. Jeho osud nabral značný spád v roce 2019, kdy se svou skupinou energetického léčení začal vraždit. Mezi oběti jeho kultu patří i dvě děti, které byly označeny za zombie.⁵² Mediální kontroverze spojená s new age mormonismem vedla v roce 2019 k exkomunikaci Julie Rowe.⁵³ O dva roky později byli exkomunikováni

50 John Dehlin, „565: Julie Rowe, her near death experience, the mormon prepper movement, and prophecies of global disaster in September 2015“ [online], *Mormon Stories podcast*, <<https://mormonstories.org/podcast/julie-rowe-preppers/>>, 8. 8. 2015 [7. 9. 2022].

51 John Dehlin, „1487-1488: The mormon influences on Chad Daybell and Lori Vallow“ [online], *Mormon Stories podcast*, <<https://mormonstories.org/podcast/mormon-influences-on-chad-daybell-and-lori-vallow/>>, 1. 10. 2021 [7. 9. 2022].

52 Zombie byl název pro osoby, které obýval démon tak dlouho, dokud nebyla původní duše člověka osvobozena do jiného těla a tělo zůstalo pouze v moci démona.

53 Julie Rowe, „77: Unrighteous Dominion“ [online], *The Julie Rowe show*, <<https://youtu.be/iEP18t1XnKw>> 26. 5. 2019 [7. 9. 2022] nebo také Mary Ann, „End-times visionary Julie Rowe excommunicated“ [online], *Wheat and tares*, <<https://wheatand->

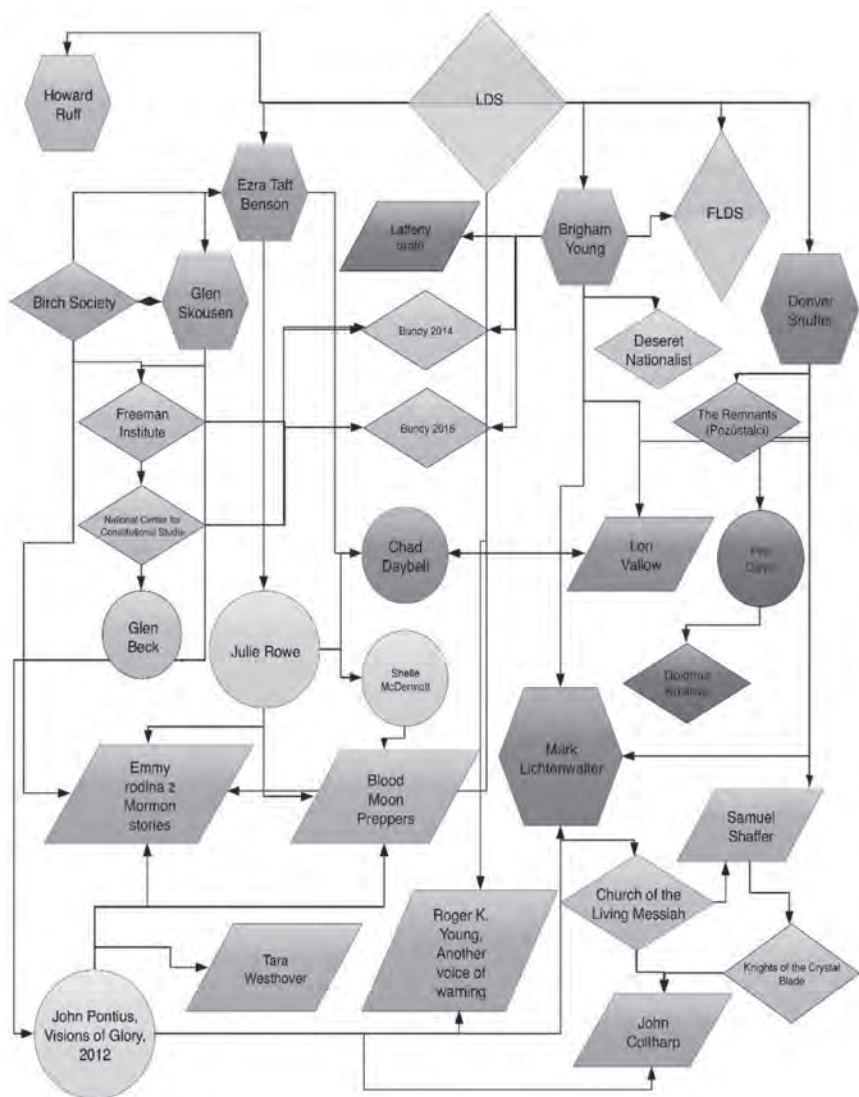
i Chad Daybell se svou vraždicí družkou Lori Vallowovou. Zarážející na tom celém je fakt, že i v dobách, kdy se kult zabýval energetickým léčením a vražděním, byli jeho členové praktikujícími mormony v LDS církvi. Podobně tomu bylo u Julie Rowe, Pontiuse i Snuffera, který s tímto individualistickým fundamentalismem přišel. Po krachu FLDS bylo očividné, že nejen polygamie, ale i budování rozsáhlých komunit bylo věcí minulosti. Podle Snufferova učení není nutné veřejně vystoupit proti LDS církvi a její praxi, naopak – je možné svoje vlastní představy integrovat do církevní praxe, aniž by o tom církev věděla.⁵⁴ To činí z mormonského fundamentalismu skrytý fenomén, jehož odhalení je pro církev složitým procesem.

Prepperství po roce 2015 procházelo podobným vývojem. Zklamání z nenaplněné předpovědi Julie Rowe se projevilo ještě silnějšími přípravami na blížící se konec. Namísto společného Sionu (stanového města) si nyní měl každý patriarcha připravit vlastní Sion, čili vlastní bunkr, ve kterém přežije jen se svou početnou rodinou. Z období po nevydařené apokalypse roku 2015 pochází i většina výpovědí osob, jež utekly z prepperských rodin. Mezi nimi jsou proslulé Tara Westover⁵⁵ nebo Emma z podcastu *Mormon stories*.⁵⁶ Ta unikla z rodinného prepperského kultu svého otce teprve před dvěma lety. Jedním z prepperských kultů se v tomto období stali také Rytíři křišťálové čepele. Skupina byla vedena Samuelem Shafferem a jeho pomocníkem Johnem Coltrapem. Poznali se v Církvi živého mesiáše, neo-fundamentalistické organizaci vycházející spíše z tradičního fundamentalismu⁵⁷ (neuznávají polygamii, ale krvní mstu ano). Založena byla Markem Lichtenwalterem v roce 2015.⁵⁸

Shaffer měl však natolik radikální názory, že byl ze skupiny v roce 2017 vyloučen. O něco později založil prepperskou apokalyptickou skupinu

tares.org/2019/06/05/end-times-visionary-julie-rowe-excommunicated/>, 5. 6. 2019 [7. 9. 2022].

- 54 Církev nemá možnost zjistit, jakým způsobem členové prožívají chrámové obřady. Nelze například vnějším pozorováním oddělit, zda člověk provádí LDS obřady, nebo zda mormonské obřady spojuje s jiným vnitřním významem – osobním zjevením ve stylu Snuffera nebo komunikací s mrtvými (spiritismem) ve stylu Lori Vallowové.
- 55 John Dehlin, „881-882: Tara Westover – author of *Educated: A memoir*“ [online], *Mormon Stories podcast*, <<https://mormonstories.org/podcast/tara-westover/>>, 16. 3. 2018 [7. 9. 2022].
- 56 John Dehlin, „1567: Growing up as a mormon Prepper – Emma“ [online], *Mormon Stories podcast*, <<https://mormonstories.org/podcast/growing-up-as-a-mormon-prepper-emma/>>, 28. 3. 2022 [7. 9. 2022].
- 57 Lichtenwalterův kanál na Youtube se jmenuje „Fundamentálně mormonský“ [online], <https://www.youtube.com/channel/UCjoosnVdoGThJx_Dxiemm_Q>, [7. 9. 2022].
- 58 Jak ukazuje tato prezentace Církve živého mesiáše na stránce o mormonských hnutích, nejstarší informace o uskupení ukládal na web Samuel Shaffer (viz historie stránky): Alan Unsworth, „Church of the living messiah“ [online], *Latter Day Saint Movement*, <<http://ldsmovement.pbworks.com/w/page/102277927/Church%20of%20the%20Living%20Messiah>>, 25. 10. 2015 [7. 9. 2022].

Obr. 2: Moderní mormonský fundamentalismus a jeho kořeny (vlastní grafika)

Rytířů křišťálové čepele. Se svými členy (šlo pouze o muže) unesli vlastní dcery a odstěhovali se s nimi do podzemního bunkru. V tom se s dívkami navzájem oženili a sexuálně s nimi žili, dokud nebyli zadrženi policií.⁵⁹ Shafferova skupina se může zdát extrémní, ale vykazuje podobné rysy jako výše zmíněná FLDS. Ve všech ohledech poukazuje na nebezpečnost prepperských skupin, které žijí v izolaci.

Mnozí prepeři žili v bunkrech, ale docházeli přitom do LDS církve na nedělní bohoslužby. Je to zcela v souladu se Snufferovým dogmatem mormonského neo-fundamentalismu, dle něhož je možné svoje osobní náboženské představy integrovat do církevní praxe, aniž by si toho církev musela všimnout. Církev se v případě prepperů snaží hlavně o zpětnou integraci do církve, než aby takové osoby exkomunikovala. Většina mormonských prepperů s apokalyptickými tendencemi je stále členy LDS církve, což způsobovalo rozkol. S příchodem pandemie se však celá situace ještě vyhrotila.

Do náruče Q

Po deziluzi s FLDS, Julií Rowe a prepperským hnutím se mormonský fundamentalismus ještě více inspiroval Snufferovým hnutím. Jsou to právě Snufferovy stoupenci, kdo zapojuje Q a jeho konspirace. Po jejich vzoru se QAnon šíří i v příbuzných společenstvích, například Doktríně Krista Phila Davise, která (podobně jako Snufferovy Pozůstalci) funguje uvnitř LDS církve. Produktem tohoto skrytého a individualizovaného konspiračního fundamentalismu byl koneckonců i kapitán Moroni při povstání 6. ledna 2021, jak ukáží v závěru. Jsem přesvědčen, že QAnon není pro toto fundamentalistické milieu v mormonismu jedinou konspirací. Jde však o populární americký meta-narativ s politickými konotacemi, který zaujal místo v mormonském myšlení.

Jak bylo dokázáno, konspirační myšlení bylo *Knize Mormonově* a mormonské církvi vlastní. Užívala ho pro svou obranu, popřípadě jako zbraň proti nepřátelům. To je ve shodě s tím, o čem hovoří sociolog David Bromley, který poukazuje na to, že mainstreamová náboženská hnutí se soustředí na kontinuitu světa a Božího řádu v něm.⁶⁰ Po smrti Ezry Taft Bensona však dochází k radikální změně. Pominuly konspirace o vnějším

59 Nicole Rojas, „Knights of the Crystal Blade: What We Know About Doomsday Cult Leaders Accused of Child Bigamy“ [online], *Newsweek*, <<https://www.newsweek.com/knights-crystal-blade-what-we-know-doomsday-cult-leaders-accused-child-bigamy-857493>>, 22. 3. 2018 [7. 9. 2022].

60 David G. Bromley, „Constructing Apocalypticism“, in: Thomas Robbins – Susan J. Palmer (eds.), *Millenniums, Messiahs, and Mayhem: Contemporary Apocalyptic Movements*, New York, NY: Routledge 1997, 31-46.

nepříteli (Gadiantonově spolku), který měl podobu komunismu (u Bensaona) nebo džihádismu (u Hinckleyho). Jakkoliv jsou některé z těchto aspektů užívány i nadále (například drogové kartely v Mexiku byly přirovnány k tajným spolením), konspirační narativ se přesunul jinam. Už v post-Bensonovském období nacházíme představy o tom, že církevní vedoucí nejsou právoplatnými proroky a že ztratili víze i kontakt s Bohem.

LDS církev ztratila kontrolu nad konspiračním narativem mormonů a není schopna jej integrovat pro svůj prospěch. Jedná se o radikální obrácení konspiračního narativu od bezpečné paranoie k nebezpečné. Odborník na konspirační teorie P. Knight ve svých textech tvrdí, že v postmoderně dochází k přesunu konspiračních narativů z tzv. bezpečné paranoie (kdy je tajné spiknutí externího charakteru a lze ho porazit) k odlišnému konceptu nebezpečné paranoie (kdy je tajné spiknutí zakořeněné ve všech národech, vládách a patrech lidské společnosti). V souladu s Knightovým konceptem se v mormonském světě objevila nebezpečná paranoia, podle které jsou do spiknutí zapojeni i nejvyšší představitelé mormonské církve. Není přitom náhodou, že oba výše zmínění fundamentalisté, Snuffer a Davis, obviňovali Smithova nástupce Brigham Younga z pokřivení mormonské nauky. Podle Snuffera si Young vymyslel některé nauky, včetně polygamie a mocenské struktury. Podle Davise dokonce Young zavraždil Josepha Smithe, aby se chopil moci a zkorumpoval mormonskou nauku. Jakkoliv tyto výklady historie patří spíše do sféry konspiračních teorií než faktů, staly se v moderním fundamentalistickém hnutí oblíbenými narativy.

Do této situace přišla v roce 2020 světová pandemie viru Covid-19. Mormonská církev nabádala k vytváření zásob a prepperská hnutí se připravovala na konec světa (který se opět nekonal). Co však otřásl vírou mnohých pravověrných a pravicově orientovaných mormonů však byl postoj LDS církve k vakcinaci. Mormonský prorok v lednu 2021 vystoupil a veřejně podpořil vakcinaci členů, dokonce si nechal před kamerami vakcínu podat. Tento moment byl pro mormonské fundamentalisty zlomovým bodem. Podle nich šlo o důkaz toho, že jsou vedoucí LDS církve zapojeni do celosvětového spiknutí. Ve stejné době se v mormonském fundamentalismu objevuje teorie QAnon.⁶¹ S jasnou podporou vakcinace ze strany církve opouští mormonská paranoia bezpečné břehy a prohlašuje vlastní proroky za součást zkorumpované mašinérie.

61 C. Rosetti, „A New Mormon Religion Has Taken QAnon Conspiracies and Canonized Them as Doctrine“ [online], *Religion Dispatches*, <<https://religiondispatches.org/a-new-mormon-religion-has-taken-qanon-conspiracies-and-canonized-them-as-doctrine/>>, 13. 8. 2021 [7. 9. 2022].

Hledá se hrdina a kůň

Od dob Josepha Smithe existují záznamy o nauce, již se mezi mormony říká proroctví bílého koně.⁶² Jde o věštbu, kterou údajně pronesl Joseph Smith o budoucnosti USA. Proroctví hovoří o tom, že americká demokracie a ústava USA budou jednoho dne v ohrožení kvůli tajnému spiknutí. Objeví se ale mormon,⁶³ který Spojené státy a americkou svobodu zachrání.⁶⁴ Joseph Smith tuto nauku šířil v době, kdy oznámil kandidaturu na prezidenta Spojených států, a zdá se, že měla hovořit o něm samotném. Smith byl odhodlaný získat prezidentství klidně i za cenu ozbrojeného převratu, přesně po vzoru kapitána Moroniho. Smith v té době vystupoval jako vojenský generál, jehož následovali odhodlaní mormoni.⁶⁵

Po Smithově smrti se proroctví bílého koně objevilo ještě mnohokrát.⁶⁶ Každá významnější kandidatura do kongresu Spojených států byla opředena mýty o jezdcí na bílém koni.⁶⁷ Mezi popularizátory proroctví patřil například Glenn Beck – moderátor Fox News a člen mormonské církve, který v roce 2010 varoval, že Barack Obama přivede Spojené státy do zániku. Spojení konspiračních představ s Obamovým prezidentstvím bylo v mormonském prostředí obvyklé, jak už jsem zmiňoval v kapitole o prepperství. Akcelerovalo však s možností toho, že by proti němu stanul kandidát, který je pravověrným mormonem. K získání prezidentského postu se totiž upínají mnohé milenalistické představy mormonismu.

Přestože proroctví bílého koně kázalo několik proroků⁶⁸ i apoštolů⁶⁹ LDS církve, došlo v roce 2012 k oficiálnímu distancování od této nauky. Důvodem byla kandidatura Mitta Romneyho (bývalého mormonského

62 Don L. Penrod, „Edwin Rushton as the Source of the White Horse Prophecy“, *BYU Studies* 49/3, 2010, 75-115.

63 Podle některých verzí se objeví skupina mormonů, nikoliv jeden mormon.

64 George Cobabe, „The White Horse Prophecy“ [online], *Foundation for Apologetic Information and Research*, <<https://www.fairlatterdaysaints.org/wp-content/uploads/2011/12/cobabe-whitehorse.pdf>>, 2004 [7. 9. 2022].

65 Joseph Smith, Jr., „General Smith’s Views on the Powers and Policy of the Government of the United States“ [online], *Brigham Young University*, <<https://contentdm.lib.byu.edu/digital/collection/NCMP1820-1846/id/2592>>, 1844 [7. 9. 2022].

66 Dana Milbank, „Mormon Prophecy Behind Glenn Beck’s Message“ [online], *The Huffington Post*, <https://www.huffpost.com/entry/post_b_749750>, 5. 10. 2010 [7. 9. 2022].

67 Dana Milbank, *Tears of a Clown: Glenn Beck and the Tea Bagging of America*, New York, NY: Doubleday 2010, 48.

68 Proslov prezidenta Younga: Brigham Young [online], *Journal of Discourses*, Great Salt Lake City, <<https://scriptures.byu.edu/jod/pdf/JoD02/JoD02.pdf>>, 18. 2. 1855 [7. 9. 2022], 182.

69 Proslov apoštola Hydea: Orson Hyde [online], *Journal of Discourses* 6, 152, <<https://contentdm.lib.byu.edu/digital/collection/JournalOfDiscourses3/id/2616>>, 3. 1. 1858 [7. 9. 2022], ale také Ezra Taft Benson, „The Constitution: A Heavenly Banner, Latter

biskupa z významné LDS rodiny) na prezidenta USA. To by se mohlo zdát zvláštní, ale již bylo několikrát zmíněno, že LDS církev se politizaci svého učení spíše vyhýbá a nese jej nelibě (jak ostatně vidíme v případě Ezry Taft Bensona, jehož fundamentalistické učení bylo církví rychle potlačeno). Během volebního klání proti prezidentu Baracku Obamovi se k Romneymu upínaly mesianistické naděje mormonských fundamentalistů, což hrozilo zatažením církve do prezidentského souboje.⁷⁰ Není na škodu zmínit, že šlo o rok 2012, ke kterému se pojily specifické apokalyptické obavy.⁷¹ Církev se snažila politický mesianismus brzdit sérií prohlášení, v nichž odrazovala od propojování mormonské nauky s prezidentskými volbami.⁷² To se ukázalo jako prozíravé, jelikož Romney prohrál a prezidentem se podruhé stal Barack Obama. Zklamání z prohry způsobilo, že si neo-fundamentalisté hledali jiného hrdinu na bílém koni.

Teorie QAnon i proctví bílého koně pracují s politickým potenciálem konspiračních teorií. Je přitom využíváno podobností mezi kapitánem Moronim a jezdcem na bílém koni. Prorokovaný zachránce americké demokracie využívá obou příběhů – fikčního narativu a Smithova proctví. Dochází tak k zapojení neo-fundamentalistických mormonů z extrémně pravicového prostředí, což vidíme nejen na povstání z 6. ledna, ale také na sérii menších povstání proti americké vládě, které fundamentalističtí mormoni uskutečnili v minulém desetiletí. V roce 2014 například politický kapitál Smithova proctví využili Clive Bundy a jeho skupina, když vedli odboj na ranči ve státě Nevada. Bundy byl přesvědčen, že je novodobým kapitánem Moronim a jeho cílem je osvobodit Američany od útlaku centrální vlády.⁷³ O dva roky později se o pokračování tohoto povstání pokusil jeho syn Ammon Bundy, když okupoval přírodní rezervaci

Day Conservative“ [online], <<https://speeches.byu.edu/talks/ezra-taft-benson/constitution-heavenly-banner/>>, 16. 8. 1986 [7. 9. 2022].

70 Judith Freeman, „Romney candidacy has resurrected last days prophecy of Mormon saving the Constitution“, *Salt Lake Tribune*, 4. 6. 2007, ale také také Judith Freeman, „Will Mitt Romney fulfill a Mormon ‚prophecy‘ and save the Constitution?“ [online], *Los Angeles Times*, <<https://www.latimes.com/opinion/story/2019-10-19/mitt-romney-white-horse-prophecy-mormon-joseph-smith>>, 19. 10. 2019 [7. 9. 2022].

71 Obava z konce mayského kalendáře. Jakkoliv tento fenomén nejspíš nebyl v mormonském prostředí příliš vlivný, působil na společenský kontext prezidentské volby 2012 a konspirační představy s ní spojené.

72 LDS Church, „Church Statement on ‚White Horse Prophecy‘ and Political Neutrality“ [online], *Public Affairs Department*, <<https://newsroom.churchofjesuschrist.org/blog/2010/01/church-statement-on-white-horse-prophecy-and-political-neutrality.html>>, 6. 1. 2010 [7. 9. 2022].

73 James Dalrymple, „You Need To Understand Mormonism If You Want To Understand The Oregon Standoff“ [online], *BuzzFeed News*, <<https://www.buzzfeednews.com/article/jimdalyrplei/heres-what-you-need-to-understand-about-mormon-history-if-tyo>>, 4. 1. 2016 [7. 9. 2022].

v Oregonu. V kontextu těchto událostí je nutné chápat vystoupení mormonského aktivisty, převlečeného za kapitána Moroniho ve Washingtonu.

Moroni na ikonických mormonských ilustracích vystupuje s bílým koňem nebo bílou zástavou. Právě ta je s celým mýtem spojena, jelikož na ní byla sepsána (fiktivní) americká proto-ústava.⁷⁴ Moroni byl autorem této proto-ústavy v době, kdy je Amerika ohrožena tajným spolčením (podle *Knihy Mormonovy* jde o 1. století př. n. l.). Moroni přitom vzkazuje vládnoucímu úředníkovi Pahoranovi (neboli tehdejší americké vládě), že pokud nedojde k nápravě dle jeho představ, bude nucen sáhnout k povstání. K takovému, jako bylo povstání z Washingtonu v roce 2021.

Nejde přitom jenom o to, že kapitán Moroni vystupuje v nějaké knize. Obraz kapitána Moroniho je mormonskými církvemi hojně užíván v kaplích i časopisech. Proslovy s jeho příběhem často operují s politickými implikacemi, jak dokazuje proslov mormonského proroka Gordona B. Hinckleyho z roku 2001.⁷⁵ Hinckley tehdy označil Al-Kaidu za tajné spolčení a vyzýval po vzoru Moroniho k obraně demokratických hodnot. Apeloval na mladé členy, aby se aktivně zapojili do vojenské operace v Afghánistánu a svrhli Taliban.

Postava kapitána Moroniho v sobě tedy v rámci mormonské kultury nese silný politický aktivizační potenciál, kterého rozdílné mormonské skupiny užívají dle svého politického pohledu – jednou jako hrdinný boj proti vzdáleným nepřítelům, jindy jako povstání proti zkorumpované vládě nebo odboj vůči tajným spolčením.⁷⁶

Není proto divu, že se v mormonském prostředí naskytovala ideální šance přirovnat Donalda Trumpa ke kapitánu Moronimu. Prvním, kdo tuto skutečnost veřejně zmínil, byl senátor Mike Lee. Ten na základě mormonského příběhu vykreslil Trumpa jako hrdinu na bílém koni, který vysvobodí americkou společnost z područí tajných spolků.⁷⁷ Došlo tak k propojení mormonské víry a konspiračního světa QAnon, který šíří totožné představy.⁷⁸ Lee byl jistě stoupencem Q a propojil jeho výroky s mormonskou

74 *Knihy Mormonova*, kapitola 32: Kapitán Moroni a Zástava svobody, Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů.

75 Jde o již zmiňovaný proslov: G. B. Hinckley, „The Times in Which We Live“....

76 Ryan Jenkins, „Peaceable Followers of Christ“ in *Days of War and Contention*, „*Religious Educator* 10/3, 2009, 87-102.

77 Následnou obranu svého názoru Lee založil na citacích z *Knihy Mormonovy*. Dennis Romboy, „Sen. Mike Lee explains comparing Donald Trump to Capt. Moroni from Book of Mormon“ [online], *Deseret News*, <<https://www.deseret.com/utah/2020/10/29/21540402/news-sen-mike-lee-compares-donald-trump-to-captain-moroni-from-book-of-mormon>>, 29. 11. 2020 [7.9.2022].

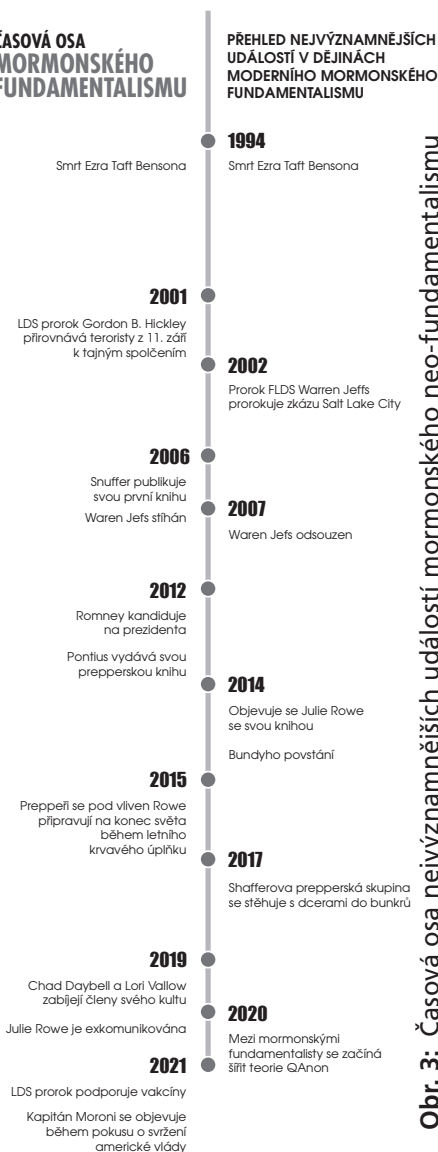
78 Jana Riess, „Sen. Mike Lee is just one example. Latter-day Saint men still like Donald Trump“ [online], *Salt Lake Tribune*, <<https://www.sltrib.com/religion/2020/10/29/jana-riess-sen-mike-lee/>>, 30. 10. 2020 [7. 9. 2022].

naukou – ne nepodobným způsobem, jako k tomu došlo ve Snufferově hnutí a organizaci Phila Davise. Je navíc pravděpodobné, že Lee byl (silnou medializací případu) také inspirací pro mnohé neo-fundamentalistické mormony (viz Obr. 3 a rok 2020 na časové ose). Příčina tohoto jevu přitom podle mého tkví v hyper-reálné podstatě obou náboženství (mormonismu a QAnon).

Fikční světy

Podle studie PPRI z roku 2021 téměř pětina mormonů věří v teorii QAnon, extrémní konspirační meta-narativ, podle kterého je svět řízený satanistickými globalisty.⁷⁹ Konspirační teorie QAnon se objevila v roce 2017 v USA, když na internetovém fóru 4chan začal neznámý uživatel vkládat příspěvky o tom, že dojde k události označované jako Bouře (Storm).⁸⁰ Během ní měla být svržena loutková vláda Spojených států, ne nepodobně tomu, jak se o to pokusil Trumpův dav v lednu 2021. Uživatel vystupoval pod písmenem Q, čímž odkazoval na svou (údajnou) bezpečnostní prověrku a přístup k tajným vládním informacím. Podle QAnon byl (a stále je) Donald Trump vyvole-

ČASOVÁ OSA MORMONSKÉHO FUNDAMENTALISMU

Obr. 3: Časová osa nejvýznamnějších událostí mormonského neo-fundamentalismu

79 PPRI Staff, „Three Components of the QAnon Conspiracy Movement” [online], *Public Religion Research Institute*, <<https://www.ppri.org/research/qanon-conspiracy-american-politics-report>>, 2021 [7. 9. 2022].

80 Miroslav Vrzal, „QAnon: konspirační teorie pohledem religionisty” [online], *Náboženský infoservis – Dingir*, <<https://info.dingir.cz/2021/07/17014/>>, 3. 7. 2021 [7. 9. 2022].

ným hrdinou, jehož úkolem má být záchrana americké svobody a demokracie.⁸¹ Dnes se obecně soudí, že osobou za účtem Q je Ron Watkinson, Trumpův podporovatel a administrátor sítě 8chan, kde se Q poprvé objevil. Není však jediným Trumpovým prorokem, jak je evidentní z Taylorovy konspirační církve, fungující na podobném základě jako QAnon (ovšem s veřejně známým vůdcem).⁸²

Studie PPRI ale také ukázala na další aspekty tohoto problému. Čtvrtina mormonů věří, že američtí patrioti mohou v zájmu svých hodnot užívat násilí.⁸³ Tato neochvějná jistota vychází z příběhu kapitána Moroniho a morálního náboje jeho poselství.

Mormonské náboženství je příkladem moderního hyper-reálného duchovna. Pojem hyper-reálných náboženství začal používat Adam Possamai při zkoumání některých nových náboženských hnutí.⁸⁴ Všiml si spojitosti mezi fikčními světy a filosofií francouzského filosofa Jeana Baudrillarda. Ten v roce 1985 vydal přelomovou knihu s názvem *Simulace a simulakra*, v níž rozvíjí myšlenku hyper-reality, tedy určité neschopnosti člověka nebo lidské společnosti rozlišovat mezi realitou a jejím obrazem (tzv. simulakrem), konkrétně mezi reálným životem a fikčním životem (tím, který je jen vymyšlený, v našich představách). Zdá se, že neschopnost rozlišit mezi reálnou historií a fikční historií je mormonismu vlastní. Členové LDS církve věří v reálnost děje *Knihy Mormonovy*.⁸⁵ Stojí na tom svědectví jejich víry. Všechny fikční události a postavy v *Knize Mormonově* jsou brány jako reálné. Vzniká tak mormonská hyper-realita, v níž figurují tajná spolčení a stateční kapitáni, zachraňující americkou ústavu na bílém koni. QAnon je pouze jednou z mnoha cihel, která v rámci postmoderního *bricolage* spoluvytváří mormonský konspiracismus.

Narativy v *Knize Mormonově* mají významné dopady na myšlení a obrazotvornost LDS členů. V jednom z příběhů se například malé skupince věrných bojovníků podaří odhalit a svrhnout tajná spolčení při pokusu o zfalšování voleb.⁸⁶ Tento příběh jako by kopíroval konspirace QAnonu

81 Miroslav Vrzal, „QAnon as a variation of a Satanic conspiracy theory: An overview“, *Theory and Practice in English Studies* 9/1, 2020, 1-2, 51.

82 Marc-André Argentino, „In the name of the Father, Son and Q: Why it's important to see QAnon as a hyper-real religion“ [online], *Religion dispatches*, <<https://religion-dispatches.org/in-the-name-of-the-father-son-and-q-why-its-important-to-see-qanon-as-a-hyper-real-religion/>>, [7. 9. 2022].

83 PRRI-IFYC, „Understanding QAnon's Connection to American Politics, Religion, and Media Consumption“ [online], <www.ppri.org/research/qanon-conspiracy-american-politics-report/>, 27. 5. 2021 [7. 9. 2022].

84 Lee M. Adam Possamai, „Hyper-real religions: Fear, anxiety and late-modern religious innovations“, *Journal of Sociology* 47/3, 2011, 227-242.

85 Brigham D. Madsen, „Reflections on LDS Disbelief in the Book of Mormon as History“, *Dialogue: A Journal of Mormon Thought* 30/3, 1997, 87-97.

86 Jde primárně o příběh knihy Helamanovy.

a narativ tzv. Velké lži, tedy to, že skutečným vítězem amerických prezidentských voleb 2020 byl Donald Trump.⁸⁷ Není proto překvapivé, že se do povstání z 6. ledna 2021 zapojili i neo-fundamentalističtí mormoni. Ve svých předstávách naplňovali proroctví z *Knihy Mormonovy* a opakovali historický archetyp ze svého náboženství. Ve skutečnosti se však nechali oklamat konspirací QAnonu a podlehli hyper-realitě fikčních příběhů. V obou případech (zfalšovaných volbách v *Knize Mormonově* i Trumpově Velké lži) jde o produkt konspirační religiozity, která se nachází v mormonské mytologii, stejně jako ve fikčních příbězích QAnon.⁸⁸ Jelikož jsou některé narativy identické, tvoří mormoni ideální terč pro konspirační teorie. Přitom základní téma QAnonu – satanistické rituální zneužívání dětí – je mormonskému myšlení vzdálené.⁸⁹ Je však zcela evidentní, že mormonský konspiracismus pramení v *Knize Mormonově* a jejím hyper-reálném příběhu.

Podobně zjevné je i to, že neo-fundamentalistické hnutí sílí a s ním i rozšíření QAnon mezi mormony. Příkladem kontinuálního růstu je uskupení Phila Davise, Doktrína Kristova. V době, kdy se hnutí objevilo v médiích kvůli spojitosti s QAnonem (září 2021), mělo na Youtube 367 sledujících.⁹⁰ V současnosti (červenci 2022) jich má 1210.⁹¹ Je patrný více než trojnásobný nárůst za pouhých deset měsíců. Jeho videa jsou přitom plná mormonského neo-fundamentalismu a konspiračních témat s lehkým zapojením příprav na poslední dny. Významná jsou v tomto ohledu videa jako *Vaše svržení a zničení* nebo prepperské *Exodus, pak Sion a další místo pobytu*. O několik řádů vyšší sledovanost má populární účet LDS prepper, provozovaný celoživotním členem mormonské církve. Jeho 216 tisíc sledovatelů poukazuje na silný zájem o prepperskou tematiku. I tento účet je však uvězněn v konspirační vizi, jak je vidět na populárních videích

87 PRRI, „The ‚Big Lie‘: Most Republicans Believe the 2020 Election was Stolen“ [online], <<https://www.prii.org/spotlight/the-big-lie-most-republicans-believe-the-2020-election-was-stolen/>>, 12. 5. 2021 [7. 9. 2022].

88 M.-A. Argentino, „In the name of the Father...“.

89 Lze-li v tomto kontextu něco říct, pak to, že právě mormoni byli často (neprávem) obviněni ze satanistických rituálů. Šlo o poměrně rozšířenou konspiraci mezi americkými křesťany v 19. století a první polovině 20. století. V případě FLDS lze dokonce o rituálním pedofilním zneužívání uvažovat přímo u samotných mormonů. Podstatou však je fakt, že mormoni nemají ve své mytologii předpoklady věřit v pedofilní charakter tajných společení, jelikož mormonské texty ani mormonští představitelé nikdy s podobnou konotací nepřišli.

90 Cristina Rosetti, „A new mormon religion has taken QAnon conspiracies and canonized them as doctrine“ [online], *Religion dispatches*, <<https://religiondispatches.org/a-new-mormon-religion-has-taken-qanon-conspiracies-and-canonized-them-as-doctrine/>>, 13. 9. 2021 [7. 9. 2022].

91 Oficiální channel Kristovy Doktríny [online], *Doctrine of Christ*, Youtube, <<https://www.youtube.com/c/DoctrineofChrist/videos>>, [7. 9. 2022].

tohoto autora, například *Globální Reset – prepperský seznam* (112 tisíc zhlédnutí), *Jak se připravit na globální Reset* (69 tisíc zhlédnutí) nebo *Připravte se na 3. světovou válku* (43 tisíc zhlédnutí, vydáno v červenci 2022).

Závěr: Tři typy mýtů

Víra v božský původ americké demokracie je svázaná s textem *Knihy Mormonovy*. V ní se odehrává příběh o zfalšovaných volbách, na nichž měla zásluhu tajná spolčení. Není proto divu, že podle výzkumu PPRI skoro polovina mormonů věří v tzv. Velkou lež.

Nesplněné milenialistické naděje v Bílého koně po prezidentské prohře Mitta Romneyho našly ozvěnu v QAnonu a jeho vyvoleném hrdinovi, Donaldu Trumpovi, který svou rétorikou a vystupováním dokázal spojit náboženské konzervativní proudy. I tyto naděje však vzaly za své, když nedošlo k zázračnému obnovení Trumpova prezidentství. Mezi odsouzenými útočníky na Kapitol byl i muž s kostýmem Kapitána Moroni. Ze soudních záznamů je zřetelné, že Entrekin během celého svého výstupu ve Washingtonu druhým lidem podsouval mormonskou nauku.⁹² Vnímal existenci tajných spolčení jako základní fundament své víry.

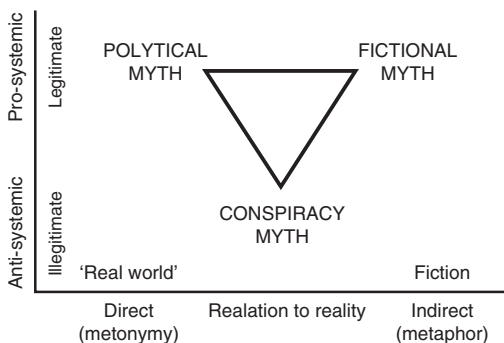
Mormonské náboženství od svého počátku operovalo s konspiračními narativy. Začalo to tajnými spolčeními v *Knize Mormonově* a pokračovalo Smithovými proslovky a spekulacemi o jeho vraždě. Mormonští proroci si byli síly konspiračního narativu vědomi, ale teprve Ezra Taft Benson jej využil naplno. Po jeho smrti se LDS církve pokoušela o potlačení konspiračních teorií, ale dosáhla pouze osamostatnění mormonského neo-fundamentalismu. Jeho vnějšími projevy se staly proroctví o konci světa, prepperské přípravy na nadcházející zkázu, sionské komunity v odlehlých oblastech, ale také ozbrojená povstání, vraždy, únosy a mormonský QAnon.

V průběhu výzkumu tohoto tématu jsem narazil na práci Radka Chlupa *Konspirační narativ jako typ sociálních mýtů*, jež by mohla vysvětlit úspěch neo-fundamentalistických tendencí v současném mormonismu. Chlup vychází při sestavování své teze z konceptu sociálních mýtů, rozpracovaného francouzským sociologem Bouchardem, ale obohacuje jej o politické a konspirační rysy.⁹³ Podle Chlupa lze sociální mýty rozdělit na

92 United States of America v. Nathan Wayne Entekin, „Complaint with arrest warrant“ [online], *United States District Court for the District of Columbia*, Washington D.C., 3-4, 12, 20, <<https://americangulag.org/wp-content/uploads/2021/08/1-SEALED-COMPLAINT-as-to-NATHAN-WAYNE-ENTREKIN.pdf>>, 14. 7. 2021 [7. 9. 2022].

93 Gérard Bouchard, *National Myths: Constructed Pasts, Contested Presents*, London: Routledge 2013.

3 skupiny (Obr. 4) – politické, fikční a konspirační.⁹⁴ Mezi politické mýty patří zvláště historické narativy (například prezentace doby pobělohorské jako doby temna) a ideologické narativy (například komunistické vidění Jana Žižky jako socialistického revolucionáře). Mezi fikční mýty patří všechny druhy uměleckých narativů, zvláště literárních a filmových. Mezi poslední typ mýtů patří narativy konspirační, tedy příběhy založené na spiknutí či tajných uskupeních.

Obr. 4: Chlupova typologie mýtů⁹⁵

V mormonském narativu se všechny tři typy mýtů spojují. Příběh kapitána Moroniho splňuje kritéria fikčního mýtu, neboť se jedná o příběh vymyšlené Josephem Smithem. Příběh funguje také jako konspirační mýtus, neboť kapitán Moroni vyvolal ozbrojené lidové povstání proti zkorumpované vládě, ovládané tajným spolčením. A samozřejmě má tento příběh v mormonské kultuře jasný politický přesah, neboť se jedná o jednu z nejkoničtějších postav *Knihy Mormonovy*, reprezentující boj za americkou ústavu a demokracii. Ve spojení s proroctvím bílého koně (politickým mýtem) je celá záležitost ještě zřetelnější. Proroctví zahrnuje politické, fikční i konspirační rysy, které navazují na mormonský fundamentalismus a neo-fundamentalismus.

Je tedy otázka, kam se posune mormonské konspirační hnutí, neboť toto neformální společenství zoufale touží po vůdci, který naplní jejich představu. S chystanou prezidentskou kandidaturou Donalda Trumpu v roce 2024 a s obnovením aktivity QAnon je však namístě se obávat další

94 Radek Chlup, „Konspirační narativ jako typ sociálních mýtů“ [online], *Výzkum konspirační imaginace: metody a sondy do mytopoetiky dneška*, <<https://youtu.be/guLxmcdz9f4>>, 2021 [7. 9. 2022].

95 *Ibid.*

radikalizace mormonských neo-fundamentalistů. LDS církev si s tímto fenoménem neví příliš rady a kromě exkomunikace konkrétních jedinců nemá příliš nástrojů, jak fundamentalistům ve svém nitru zabránit v dalším rozvoji. Zdá se tedy, že neo-fundamentalistické hnutí bude růst a nacházet nové způsoby, jak šířit svou vizi mezi mormonskými členy.

SUMMARY

Q Is Coming on a White Horse: Mormon Conspiracism. Why 16 Million Members of an American Religion Incline towards Qanon?

This text deals with Mormon conspiracism, the belief in conspiracies among members of the Mormon religion. I examine how conspiracy theories are reflected in Mormon culture, history, and faith and how they were influenced by the emergence of Denver Snuffer's modern neo-fundamentalist movement. Using the example of the new age movement and Mormon preppers, I show the growing influence of conspiracy thinking and its connection to Donald Trump and the QAnon theory. Using the story of Nathan Wayne Entekin, one of the participants in the January 6, 2021, insurrection who came dressed as a warrior from the *Book of Mormon*, I elaborate on the fundamentalist and conspiracy roots of early Mormonism in the times of Joseph Smith. That is combined with multiple testimonies from John Dehlin's *Mormon Stories Podcast* as it reflected the apocalyptic Mormon milieu from 2010-2020. In the final part, I analyze Mormon neo-fundamentalism through the social myth theory of Radek Chlup, who describes three categories of myth (political, fictional, and conspirator) and how they affect the popularity of these myths.

Keywords: Mormonism; QAnon; Donald Trump; conspiracy theories; fundamentalism

Department of Philosophy and Religious Studies
Faculty of Arts
Charles University
Jana Palacha 2
116 38 Prague
Czech Republic

JAKUB JAHL
16609598@cuni.cz